

El transvasament del Roine no es descarta. Per primera vegada, el PSC està disposat a estudiar una opció que sempre ha defensat CiU, però que mai no havia trobat suport ni en el PSOE ni en el PP Això sí, el govern català insisteix que seria l'última carta, cap al 2025, i que ho decidirien els estats espanyol i francès. Però és viable tècnicament i econòmicament?

Fins fa pocs dies, la paraula *transvasament* a Catalunya era patrimoni exclusiu de CiU i el PP. Però des que el conseller de Medi Ambient i Habitatge es va referir a una captació temporal d'aigua del Segre per a proveir l'àrea metropolitana, que el miratge dels transvasaments ha tornat a ser en el punt de mira. Francesc Baltasar va fer una crida perquè ningú no pronunciés la paraula maleïda, però la seva petició no va ser escoltada, i des de Madrid, els ministres en funcions implicats, per si de cas, li van recordar que amb el PSOE no hi haurà transvasament.

El miratge del Roine

Quan les relacions entre els socis de govern i dins mateix d'ICV-EUIA començaven a bullir per la gestió de la sequera, una trobada entre representants de Convergència i Unió i el conseller va conduir a un matís

en els papers tradicionals respecte als transvasaments. Baltasar no es tancava a parlar d'un hipotètic transvasament del Roine, a llarg termini i com a darrera possibilitat i, poc després, el conseller de Política Territorial i Obres Públiques, Joaquim Nadal, trencava esquemes anunciant que, efectivament, tant des del govern com des del PSC, s'acceptarà d'estudiar el transvasament del riu francès Roine: "Totes les opcions seran objecte d'una anàlisi més aprofundida i no hi ha cap solució que es pugui descartar en un termini mitjà o llarg", va assenyalar. L'endemà mateix, el titular de Medi Ambient deixava clar que el transvasament del Roine "és una possibilitat que no es preveu fins després del 2025".

CiU ja ho havia intentat. La idea de fer un transvasament del Roine ve de lluny, en concret, de la tardor del 1994. Aleshores, els primers estudis que es van fer preveien un transvasament de 15 m³/s, que posteriorment es van reduir a 10 m³/s. L'any 1996, Aigües Ter-Llobregat, una empresa creada pel govern català el 1990, es va aliar amb l'empresa francesa BRL per definir el projecte. Però no va donar fruit, perquè el govern de Jordi Pujol no va convèncer ni el socialista Felipe González ni el popular José María Aznar, que s'hi van oposar amb l'argument que una operació com aquesta crearia una excessiva dependència estrangera. A més, CiU tampoc no tenia el suport del PSC.

A partir del 1998, el govern català, en el marc del projecte de pla hidrològic espanyol, va intensificar l'interès per un transvasament del Roine a l'Ebre, des de Montpeller fins a Campredó (Tortosa), i va arribar a elaborar un informe detallat que va enviar a l'executiu espanyol. S'hi demostrava la viabilitat econòmica i ambiental de l'operació. En aquest document, "Ebre-Roine, una alternativa viable", el govern català posava èmfasi en el fet que "després de les experiències en matèria de telecomunicacions, energia i transport entre els estats espanyol i francès, i de l'experiència jurídic-administrativa establerta per a les conques transfrontereres entre Espanya i Portugal que recull el pacte de

A la Sau d'Urgell també hi arriben els efectes de la sequera. A l'Ait Urgell, la proposta del govern català de portar aigua del Segre a Barcelona ha provocat el rebuig de ciutadans i ajuntaments.

EL TEMPS

Per primera vegada, el PSC i el govern català s'han compromès a parlar d'un hipotètic transvasament del Roine, com a última carta i en un futur.

l'Albufera, es planteja reiteradament la necessitat d'establir el marc que possibiliti la cessió de cabals del Roine a l'estat espanyol". El document presentava un estudi del costos econòmics segons diversos paràmetres i proposava un traçat que evitava els espais declarats d'interès natural. "L'impacte sobre el medi natural i urbanístic d'una conducció oberta en alguns dels trams de Catalunya de les dimensions requerides seria insostenible, ja que, a causa de la rigidesa del traçat, es convertiria en una veritable barrera física. Per una altra banda, aquest tipus de conducció podria implicar uns riscos de contaminació accidental o provocada inadmissibles per a l'abastament en un àmbit densament poblat. Per això el traçat estudiat es planteja utilitzant una conducció subterrània i evitant espais protegits", sentenciava l'estudi.

Ball de xifres sobre el cost. Vuit anys després d'aquell intent per part

de CiU, el transvasament del Roine torna a aparèixer com a possible sortida a la manca d'aigua, tot i els recels de molts sectors. El Departament de Medi Ambient aposta clarament pel dessalatge i per la captació temporal d'aigua del Segre en primera instància. Segons el govern català, el transvasament del Roine no portaria més aigua de la que s'obtindrà, l'any 2015, amb els plans que ja té engegats l'executiu, ni tampoc resultaria més barat. Si el projecte anés endavant, l'aigua no arribaria abans del 2015, sempre que es complís el termini d'execució pre-

El govern sosté que dessalar és més econòmic que no transvasar del riu francès

vist en set anys. I el govern assegura que obtindrà per altres mitjans 256 hectòmetres cúbics a sumar als actuals. De l'aigua de mar s'extrauran, el 2015, 160 hectòmetres cúbics anuals gràcies a les dessaladores. La xifra ja iguala la quantitat que podria aportar el Roine, i Medi Ambient confia a sumar-n'hi 96 més gràcies a l'eficiència de les xarxes, l'extracció d'aigua dels aqüífers i l'aigua que pugui alliberar la indústria. Pel que fa al cost econòmic, l'executiu català calcula que amb el seu pla de xoc gastarà uns 200 milions d'euros menys del que costaria el transvasament —entre 700 milions d'euros i 1.270 milions. Tot amb tot, el govern és conscient que el principal problema que presenta el dessalatge és l'alt consum energètic, aproximadament el doble que el transvasament.

"Més barat que el dessalatge". Les xifres del Departament de Medi Ambient contrasten radicalment amb

les que aquest mes de gener va presentar la Fundació Catalunya Oberta, l'equip d'especialistes dels sectors més liberals de CiU, en un document titulat "L'aigua a Catalunya", elaborat pel catedràtic de la Universitat Autònoma de Madrid José María Fluxá. Aquest informe defensa el transvasament perquè "la transferència des del Roine es faria a través d'una conducció colgada i l'impacte ambiental que se'n derivaria, d'un abast molt local, es limitaria al que provocaria estrictament construir-la. Pel que fa al traçat, seria paral·lel al de més línies de transport ferroviari i energètic. El consum energètic específic per metre quadrat seria 2'5 vegades inferior al de les necessitats d'una planta dessaladora". També s'hi destaca un altre avantatge tècnic, el fet que la companyia francesa concessionària, BRL, ha programat a mitjà termini de prolongar el seu aqüeducte, que ara

acaba a Montpeller, i portar-lo fins a Narbona. Així. "només caldria allargar l'obra fins al Pertús, elevar l'aigua uns 200 metres, travessar la muntanya amb un túnel senzill i arribar fins a l'estació potabilitzadora de Cardedeu, després d'un trajecte total de 100 quilòmetres".

L'informe de la Fundació Catalunya Oberta assenyalava també com a punt a favor del transvasament el paper que pot tenir-hi el sector empresarial: "En el transvasament hi ha l'interès de la

Hi ha informes oposats sobre la conveniència del transvasament del Roine

iniciativa privada, bé com un model de concessió de servei públic, bé com una fórmula mixta de participació pública i privada. En aquest sentit, no hi hauria cap problema a l'hora d'abordar la inversió amb fons públics, tret de l'interès que tingui l'administració per participar-hi." Per contra, segons argumenta l'autor de l'informe, José María Fluxá, la viabilitat econòmica del projecte per al sector privat no és tan clara en el cas del dessalatge, "si no és que l'administració recorre als artificis tarifaris, que acabarien implicant més costos per als usuaris".

Si el govern català ha donat una xifra aproximada de 1.270 milions d'euros del que podria costar aquest transvasament, la Fundació Catalunya Oberta rebaixa la xifra a 950 milions. Tanmateix, cal recordar que quan l'executiu de CiU va presentar el projecte de transvasament el 2002, el qui aleshores era conseller en cap, Artur Mas, va donar la xifra de 4.761 milions d'euros, que incloïa fer arribar l'aigua fins a Tortosa, molt més enllà de Barcelona.

Finalment, l'informe "L'aigua a Catalunya" conclou que, si bé el transvasament des del Roine demana més inversió inicial, compta amb l'interès de la iniciativa privada, que podria "reduir o suprimir la necessitat de capital públic". Afegeix que l'augment del preu del petroli fa pujar més del doble el cost de dessalatge: "La solució del transvasament té un cost econòmic i financer més baix que la dessalació: 5 per cada 8 euros, fins i tot abans de repercutir-hi l'augment del petroli".

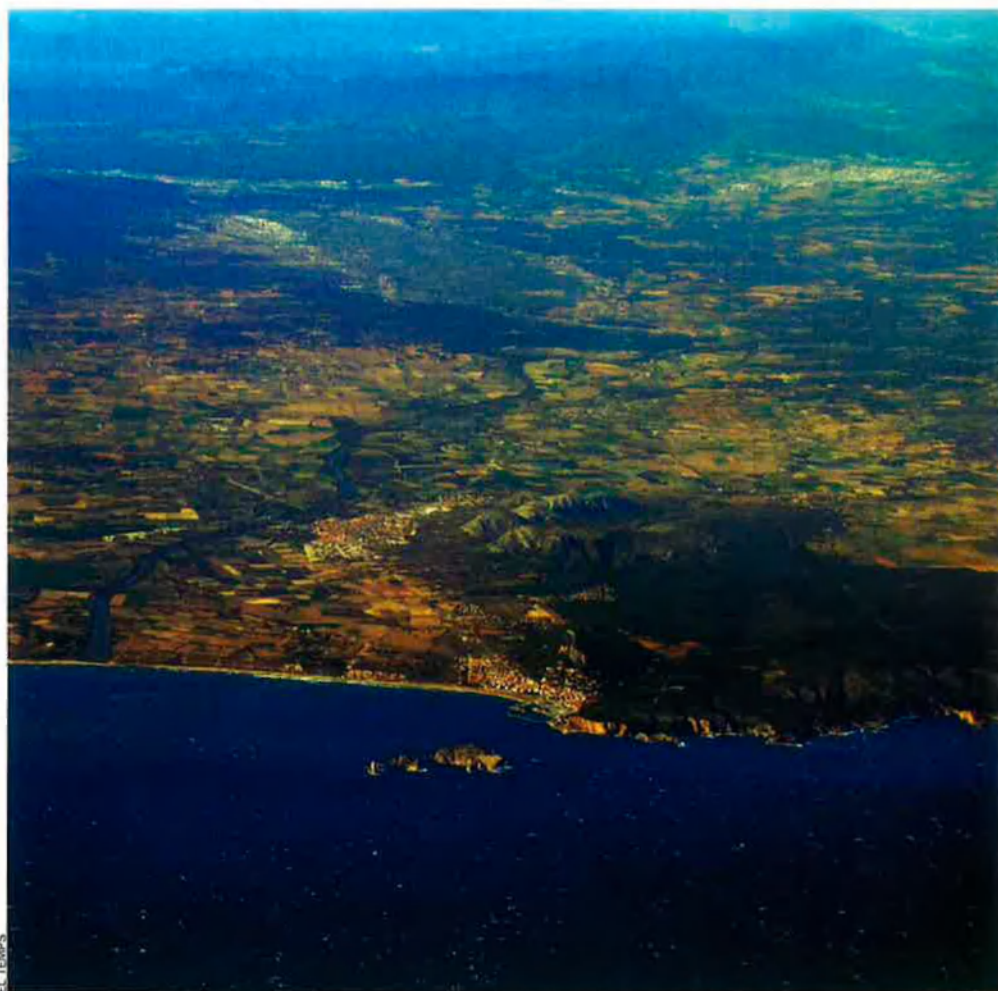
Rebulg acadèmic del costat francès. Un estudi dirigit el 2002 per Michel Drain, director d'investigació emèrit del Centre Nacional de Recerca Científica francès i ex-membre del comitè científic de BRL, l'empresa francesa que des del primer moment es va interessar per vendre aigua del Roine, sentenciava que el transvasament del Roine a Barcelona era tècnicament possible, però innecessari. En el seu informe, que ratificava fa uns mesos en una conferència a la Universitat de València, assegurava que "es poden transvasar uns 15 m³/s a Barcelona, perquè hi ha prou aigua al Roine i no hi ha riscos ambientals greus excepte els que

es deriven del canvi climàtic. Però no sembla necessari de fer aquesta obra, perquè els problemes d'abastament es poden resoldre des de Catalunya". Drain destacava, a més, el valor simbòlic d'aquesta obra, que "seria una incitació a la política d'oferta, que tindria conseqüències per a Espanya i per a França que durien a un desastre ambiental". Segons aquest expert francès, un transvasament internacional és el primer pas cap a una xarxa europea de l'aigua, que no es pot posar al mateix nivell que el cas del gas, el petroli o l'electricitat: "L'aigua no és només un recurs o una matèria primera, és un element fonamental del medi. I seria la font de beneficis més admirable per a les empreses del formigó amb la bona consciència d'obrar bé."

Respecte a més alternatives per a dur aigua a Barcelona, Drain apunta mesures com ara aprofitar millor la capa del Llobregat i dessalar, a més d'estalviar aigua en tots els àmbits i limitar la contaminació. Però aquest expert rebutja de ple el recurs de l'Ebre, perquè considera que "aquest riu tan sagnat per una extensió desmesurada del regadiu ja no pot suportar que li treguin més aigua sense que se'n derivin greus conseqüències". Creu que, a tot estirar, qualsevol actuació "s'hauria de limitar al petit transvasament de Tarragona". Pel que fa al Segre, que també ha aparegut a l'agenda del govern català, Michel Drain el descarta perquè és afluent de l'Ebre.

Comerciar amb un bé públic? Al marge que qualsevol transvasament hauria de passar per un acord entre els dos estats implicats, cal preguntar-se si aquesta operació és viable tècnica i legalment. Des del punt de vista tècnic, gairebé ningú no ho discuteix. Hi ha una resolució del 29 de gener del 1998 del Parlament Europeu sobre la viabilitat tècnica d'establir xarxes hidràuliques transeuropees, amb menció explícita a l'aqüeducte del Roine a l'estat espanyol com a projecte pilot.

En el cas del Roine, el 1955 el govern francès va donar una concessió d'explotació a la societat del Baix Roine - Languedoc (BRL) vàlida durant vuitanta anys, és a dir, fins el 2035, per extreure del riu 75 m³/s. Representa el

Vista panoràmica de les poblacions de la Costa Brava l'estiu de l'any passat; s'hi fan palesos els efectes de la sequera en el paisatge.

4,4% del cabal mitjà anual. BRL mai no ha arribat a gastar ni una quarta part d'aquesta quantitat, considerada per l'expert Michel Drain "clarament excessiva", destinada a la part oriental de Languedoc per al regadiu, l'alimentació i la indústria. Però, al seu informe, Drain qüestiona el fet que aquesta societat explotadora pugui disposar d'aquest excedent per treure'n un benefici extra: "BRL ja no és una emanació directa de l'estat, sinó un *holding* amb una societat mare i quatre filials. Acull capitals privats, especialment de la SAUR (societat d'arranjaments urbans i rurals) que depèn del grup Bouygues". Així, Michel Drain es demana "com una empresa de capitals privats pot aprofitar amb finalitats comercials una concessió d'un bé definit com a patrimoni de la nació". Segons aquest expert, abans de fer qualsevol operació caldria una modificació jurí-

dica dels termes de la concessió que es va fer el 1955, tenint en compte que ja no es tracta d'una societat de desenvolupament regional.

Sigui quina sigui la solució final que adopti l'administració catalana per satisfer les necessitats hídriques de l'àrea metropolitana de Barcelona -500 hm³-, on es concentren 4,5 milions d'habitants, és evident que Catalunya pateix una situació de sequera permanent que permet de parlar d'estrès hídric pràcticament anual, al qual caldrà afegir a mitjà termini la devolució de l'excedent del Ter i l'atenció a les necessitats creixents de la població i els serveis humans, que passarà en quinze anys de 4,5 milions d'habitants a 5 milions, i de 500 hm³ anuals de consum a 650.

Gemma Aguilera